

2022 | Απρίλιος | Φάση 3 | Διαγωνίσματα Επανάληψης

ΑΡΧΑΙΑ

Γ' Γενικού Λυκείου
Ανθρωπιστικών Σπουδών

Μ. Τετάρτη 20 Απριλίου 2022 | Διάρκεια Εξέτασης: 3 ώρες

ΘΕΜΑΤΑ

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

ΚΕΙΜΕΝΟ ΑΝΑΦΟΡΑΣ

ΠΛΑΤΩΝ, Πολιτεία (απόσπασμα) 519b-520a

Ἡμέτερον δὴ ἔργον, ἦν δ' ἐγώ, τῶν οἰκιστῶν τάς τε βελτίστας φύσεις ἀναγκάσαι ἀφικέσθαι πρὸς τὸ μάθημα ὃ ἐν τῷ πρόσθεν ἔφαμεν εἶναι μέγιστον, ἰδεῖν τε τὸ ἀγαθὸν καὶ ἀναβῆναι ἐκείνην τὴν ἀνάβασιν, καὶ ἐπειδὴν ἀναβάντες ἰκανῶς ἴδωσι, μὴ ἐπιτρέπειν αὐτοῖς ὃ νῦν ἐπιτρέπεται.

Τὸ ποῖον δὴ;

Τὸ αὐτοῦ, ἦν δ' ἐγώ, καταμένειν καὶ μὴ ἐθέλειν πάλιν καταβαίνειν παρ' ἐκείνους τοὺς δεσμώτας μὴδὲ μετέχειν τῶν παρ' ἐκείνοις πόνων τε καὶ τιμῶν, εἴτε φαυλότεροι εἴτε σπουδαιότεροι.

Ἔπειτ', ἔφη, ἀδικήσομεν αὐτούς, καὶ ποιήσομεν χεῖρον ζῆν, δυνατὸν αὐτοῖς ὄν ἄμεινον;

Ἐπελάθου, ἦν δ' ἐγώ, πάλιν, ὦ φίλε, ὅτι νόμῳ οὐ τοῦτο μέλει, ὅπως ἐν τι γένος ἐν πόλει διαφερόντως εὖ πράξει, ἀλλ' ἐν ὅλῃ τῇ πόλει τοῦτο μηχανᾶται ἐγγενέσθαι, συναρμόττων τοὺς πολίτας πειθοῖ τε καὶ ἀνάγκῃ, ποιῶν μεταδιδόναι ἀλλήλοις τῆς ὠφελείας ἣν ἂν ἕκαστοι τὸ κοινὸν δυνατοὶ ὦσιν ὠφελεῖν καὶ αὐτὸς ἐμποιῶν τοιοῦτους ἄνδρας ἐν τῇ πόλει, οὐχ ἵνα ἀφιῆ τρέπεσθαι ὅπῃ ἕκαστος βούλεται, ἀλλ' ἵνα καταχρῆται αὐτὸς αὐτοῖς ἐπὶ τὸν σύνδεσμον τῆς πόλεως.

Ἀληθῆ, ἔφη, ἐπελαθόμεν γάρ.

2022 | Απρίλιος | Φάση 3 | Διαγωνίσματα Επανάληψης

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

ΘΕΜΑ Α

A1. Να γράψετε τον αριθμό που αντιστοιχεί σε καθεμιά από τις παρακάτω περιόδους λόγου και δίπλα σε αυτόν τη λέξη «Σωστό», αν είναι σωστή ή τη λέξη «Λάθος», αν είναι λανθασμένη, με βάση το αρχαίο κείμενο:

1. Ο Σωκράτης και οι συνομιλητές του ιδρύουν την ιδανική πολιτεία.
2. Ο Γλαύκων θεωρεί σωστό τον εξαναγκασμό των φιλοσόφων να αναλάβουν πολιτική δράση.
3. Στο κείμενο αναφοράς τονίζεται η μέριμνα του νόμου για την ευδαιμονία μόνο των φιλοσόφων.
4. Ο Σωκράτης αναφέρεται στον καταμερισμό της εργασίας.
5. Ο νόμος διαπλάθει το ήθος των πολιτών ώστε να τους θέτει στην υπηρεσία του συνόλου και να ενισχύει την ενότητα της πόλης.

(μονάδες 5)

A2. Για καθεμιά από τις παραπάνω απαντήσεις να γράψετε το κομμάτι του αρχαίου κειμένου που την επιβεβαιώνει.

(μονάδες 5)

Μονάδες 10

ΘΕΜΑ Β

B1. α. «τάς τε βελτίστας φύσεις ἀναγκάσαι ἀφικέσθαι πρὸς τὸ μάθημα ὃ ἐν τῷ πρόσθεν ἔφαμεν εἶναι μέγιστον, ἰδεῖν τε τὸ ἀγαθὸν καὶ ἀναβῆναι ἐκείνην τὴν ἀνάβασιν;»: Ποιους χαρακτηρισμούς δίνει ο Πλάτωνας στο Αγαθό, σύμφωνα με το δοθέν απόσπασμα;

(Μονάδες 5)

- B1. β.** Ποια είναι η άποψη του Γλαύκωνα για τον ηθικό εξαναγκασμό των φιλοσόφων; Να ερμηνεύσετε τη στάση του αξιοποιώντας το απόσπασμα «'Επειτ', ἔφη, ἀδικήσομεν αὐτούς, καὶ ποιήσομεν χείρον ζῆν, δυνατόν αὐτοῖς ὄν ἄμεινον;».

(Μονάδες 5)

Μονάδες 10

- B2.** «Ἐπελάθου, ἦν δ' ἐγώ...ἐπὶ τὸν σύνδεσμον τῆς πόλεως». Ποιος είναι ο σκοπός του Νόμου, σύμφωνα με τον Πλάτωνα, (μονάδες 4) και ποια τα μέσα που χρησιμοποιεί για να τον πετύχει; (μονάδες 6)

Μονάδες 10

- B3.** Για καθεμιά από τις παρακάτω περιόδους λόγου να γράψετε τη λέξη «**Σωστό**», αν είναι σωστή, ή τη λέξη «**Λάθος**», αν είναι λανθασμένη:

1. Στην καταδίκη του Σωκράτη συνέβαλε και η υποψία ότι ο φιλόσοφος διαπνεόταν από δημοκρατικά φρονήματα.
2. Τα ταξίδια του Πλάτωνα γονιμοποίησαν την πολιτική του σκέψη.
3. Κατά τον Πλάτωνα η παιδεία συνδέεται άρρηκτα με την ιδέα της δικαιοσύνης.
4. Η ιδανική πολιτεία εξασφαλίζει μόνο στους φιλοσόφους τον «άριστον βίον».
5. Σημαντικότερη πηγή πληροφοριών για τη ζωή του Πλάτωνα είναι ένα κείμενο του ίδιου, η 5^η *Επιστολή* του.

Μονάδες 10

- B4.** Να αντιστοιχίσετε καθεμιά αρχαία ελληνική λέξη της στήλης Α με την ετυμολογικά συγγενή της νεοελληνική λέξη της στήλης Β. (Στη στήλη Β περισεύουν δυο λέξεις.)

	A		B
1.	ἐπιτρέπεσθαι	α.	φυλακτό
2.	ἀφιῆ	β.	ζωτικός
3.	μέλει	γ.	βούληση
4.	φυλάττειν	δ.	άνεση
		ε.	τρόπος
		στ.	επιμελητήριο

Μονάδες 10

B5.

ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

EMMANΟΥΕΛ ΚΑΝΤ, *Θεμελίωση της μεταφυσικής των ηθών*

Ο Γερμανός Immanuel Kant (1724-1804), από τους σημαντικότερους φιλοσόφους της νεότερης εποχής, στη Θεμελίωση (1785) θέτει ως σκοπό της ηθικής του όχι την ατομική εγωιστική ευτυχία, αλλά μια ζωή σύμφωνη με τον ορθό λόγο. Έτσι ο άνθρωπος θα επιτύχει να ανταποκριθεί στη φύση του και να αξιωθεί την ευδαιμονία. Ένα ερώτημα που τίθεται αφορά τα κριτήρια με βάση τα οποία θα θεωρήσουμε μια πράξη ηθική.

Η ηθική αξία της πράξης δεν έγκειται λοιπόν στο αποτέλεσμα που προσδοκάται από αυτήν, επομένως ούτε και σε οποιαδήποτε αρχή της πράξης, η οποία αρχή χρειάζεται να αντλήσει το κίνητρό της από το προσδοκώμενο τούτο αποτέλεσμα. Πράγματι, όλα τούτα τα αποτελέσματα (η άνεση της κατάστασής μας, μάλιστα ακόμη και η προαγωγή της ευδαιμονίας των άλλων) μπορούσαν να επιτευχθούν και από άλλα αίτια, και άρα δεν χρειαζόταν γι' αυτό η θέληση ενός ελλόγου όντος, στην οποία εντούτοις μονάχα μπορεί να ευρίσκεται το ύψιστο και απόλυτο αγαθό. Για τούτο, τίποτε άλλο δεν μπορεί να αποτελεί το τόσο εξαιρετο αγαθό που αποκαλούμε ηθικό παρά μόνον η παράσταση [έννοια] του νόμου καθ' αυτήν, η οποία βέβαια απαντά μόνο στο έλλογο ον, εφ' όσον είναι αυτή, και όχι το ελπιζόμενο αποτέλεσμα, ο καθοριστικός λόγος της θέλησης. Το αγαθό τούτο είναι ήδη παρόν στο ίδιο το πρόσωπο που πράττει με τον τρόπο αυτόν, και δεν επιτρέπεται να προσδοκάται για πρώτη φορά από το αποτέλεσμα.

(μετάφραση Κ. Ανδρουλιδάκης)

ΕΡΩΤΗΣΗ

Σε τι διαφέρει ο ηθικός νόμος για τον οποίο μιλά ο Καντ από τον νόμο που αναφέρει ο Πλάτων στο Κείμενο αναφοράς που μελετήσατε;

Μονάδες 10

2022 | Απρίλιος | Φάση 3 | Διαγωνίσματα Επανάληψης

ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Ξενοφῶν, Ἀπομνημονεύματα Α΄, Ι, 10-13

Στα «Ἀπομνημονεύματα», ένα έργο με χαρακτήρα απολογητικό και πληροφοριακό, παρακολουθούμε τη συγκινητική προσπάθεια του Ξενοφώντα να υπερασπίσει τη μνήμη του δασκάλου του Σωκράτη και γενικότερα να φωτίσει την προσωπικότητα του μεγάλου φιλοσόφου, που είχε καταδικαστεί σε θάνατο από μια έντεχνα παρασυρμένη κοινή γνώμη. Στο ανθολογούμενο απόσπασμα ο Σωκράτης ηθογραφείται ως ένας ιδεώδης πολίτης, που διακρίνεται για τον ανήθικο τρόπο της ζωής του.

Ἀλλὰ μὴν ἐκεῖνός γε αἰεὶ μὲν ἦν ἐν τῷ φανερῷ· πρῶ τε γὰρ εἰς τοὺς περιπάτους καὶ τὰ γυμνάσια ἦει καὶ πληθούσης ἀγορᾶς ἐκεῖ φανερός ἦν, καὶ τὸ λοιπὸν αἰεὶ τῆς ἡμέρας ἦν ὅπου πλείστοις μέλλοι συνέσεσθαι, καὶ ἔλεγε μὲν ὡς τὸ πολὺ, τοῖς δὲ βουλομένοις ἐξῆν ἀκούειν. οὐδεὶς δὲ πώποτε Σωκράτους, οὐδὲν ἀσεβὲς οὐδὲ ἀνόσιον οὔτε πράττοντος εἶδεν οὔτε λέγοντος ἤκουσεν. οὐδὲ γὰρ περὶ τῆς τῶν πάντων φύσεως ἤπερ τῶν ἄλλων οἱ πλείστοι, διελέγετο σκοπῶν ὅπως ὁ καλούμενος ὑπὸ τῶν σοφιστῶν κόσμος ἔχει καὶ τίσιν ἀνάγκαις ἕκαστα γίγνεται τῶν οὐρανίων, ἀλλὰ καὶ τοὺς φροντίζοντας τὰ τοιαῦτα μωραίνοντας ἀπεδείκνυε. καὶ πρῶτον μὲν αὐτῶν ἐσκόπει πότερὰ ποτε νομίσαντες ἱκανῶς ἤδη τάνθρώπινα εἶδέναι ἔρχονται ἐπὶ τὸ περὶ τῶν τοιούτων φροντίζειν, ἢ τὰ μὲν ἀνθρώπινα παρέντες, τὰ δαιμόνια δὲ σκοποῦντες ἡγοῦνται τὰ προσήκοντα πράττειν. ἐθαύμαζε δ' εἰ μὴ φανερὸν αὐτοῖς ἐστὶν ὅτι ταῦτα οὐ δυνατόν ἐστιν ἀνθρώποις εὐρεῖν· ἐπεὶ καὶ τοὺς μέγιστον φρονοῦντας ἐπὶ τῷ περὶ τούτων λέγειν οὐ ταῦτὰ δοξάζειν ἀλλήλοις, ἀλλὰ τοῖς μαινομένοις ὁμοίως διακεῖσθαι πρὸς ἀλλήλους.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

ΘΕΜΑ Γ

- Γ1.** Να γράψετε τη μετάφραση του παρακάτω αποσπάσματος: «**καὶ ἔλεγε ... ἀπεδείκνυε**».
- Μονάδες 10**
- Γ2.** Γιατί ο Ξενοφών θεωρεί άμεμπτο τον Σωκράτη και για ποιους λόγους κατέκρινε τους σοφιστές σύμφωνα με το αδίδακτο κείμενο;
- Μονάδες 10**
- Γ3. α.** «**Οὐδείς δὲ πώποτε Σωκράτους οὐδὲν άσεβές οὐδὲ άνόσιον οὔτε πράττοντος εἶδεν οὔτε λέγοντος ἤκουσεν**»: Για τα επίθετα του αποσπάσματος που βρίσκονται στον θετικό βαθμό, να γράψετε τους άλλους δυο βαθμούς.
- (Μονάδες 6)
- Γ3. β.** «**ὅπως ὁ καλούμενος ὑπὸ τῶν σοφιστῶν κόσμος ἔχει καὶ τίσιν άνάγκαις ἕκαστα γίνεταί τῶν οὐρανίων**»: να γράψετε το β' ενικό πρόσωπο προστακτικής όλων των ρηματικών τύπων του αποσπάσματος, στον ίδιο χρόνο και στην ίδια φωνή.
- (Μονάδες 4)
Μονάδες 10
- Γ4. α.** Να χαρακτηρίσετε συντακτικά τους υπογραμμισμένους όρους του αδίδακτου κειμένου:
συνέσεσθαι, άνθρωποις, φρονούντας, ὁμοίως.
- (Μονάδες 4)
- Γ4. β.** Να χαρακτηρίσετε το είδος των προτάσεων και να επισημάνετε τον συντακτικό τους ρόλο «**ὅπως ὁ καλούμενος ὑπὸ τῶν σοφιστῶν κόσμος ἔχει**», «**ὅτι ταῦτα οὐ δυνατόν ἔστιν άνθρωποις εὐρεῖν**».
- (Μονάδες 6)
Μονάδες 10